

0. Nem technikai összefoglaló

Bevezetés

A KÖZÉP-EURÓPA 2020 (OP CE 2020) egy európai területi együttműködési program. Az EU/2001/42 SEA irányelv értelmében az OP CE 2020 programozási folyamat részeként egy stratégiai környezeti hatástanulmányt (SEA) kell elvégezni. A SEA célja az OP CE 2020 környezetre gyakorolt hatásainak elemzése. Az OP CE 2020 3.2 változatának (2013. november) környezeti jelentéstervezete alapjául szolgál a programmegvalósítás eredményének lehetséges környezeti hatásainak vizsgálatához.

A CE 2020 Operatív Program alapvető tartalma

A CE 2020 Operatív Program átfogó stratégiája az EU általános célkitűzéseibe és stratégiáiba ágyazódik be. E tekintetben különösen releváns az EU 2020 stratégia. A KÖZÉP-EURÓPA Programnak összhangban kell lennie továbbá az EU kohéziós politikájára vonatkozó közös stratégiai keret előírásaival. Ebben a kontextusban a KÖZÉP-EURÓPA 2020 program az alábbi négy prioritási tengelyt határozta meg:

1. sz. prioritási tengely – Innovációs együttműködés KÖZÉP-EURÓPA versenyképesebbé tételéért
2. sz. prioritási tengely – Együttműködés az alacsony szén-dioxid kibocsátásra vonatkozó stratégiák területén KÖZÉP-EURÓPÁBAN
3. sz. prioritási tengely – Együttműködés a természeti és kulturális erőforrások terén a fenntartható növekedés megteremtése érdekében KÖZÉP-EURÓPÁBAN
4. sz. prioritási tengely – Együttműködés a közlekedés területén KÖZÉP-EURÓPA jobb kapcsolódása érdekében

A környezet jelenlegi állapota

Annak érdekében, hogy a CE 2020 programozási terület jelenlegi környezeti állapotáról teljes képet kapjunk, meg kell vizsgálni a meghatározott környezeti problémák jelenlegi helyzetét. Ezen környezeti problémák jelenlegi állapota tekintetében a programozási területen a környezet különböző képet mutat. Olyan környezeti területek, mint a víz, a talaj, levegő és klíma, különféle nyomásnak vannak kitéve (pl. a közlekedés vagy az intenzív mezőgazdaság miatt), amelyek ezekre a területekre negatív hatást gyakorolnak. Például, a klímaváltozás hatásai az árvizek gyakoriságának és intenzitásának növekedéséhez vezethet, amely már jelenleg is magasnak mondható más európai területekkel összehasonlítva. Ugyanakkor pozitívumnak tekinthető, hogy a NATURA 2000 területek száma a

programozási területen belül 11.347, ami az összes EU-n belüli NATURA 2000 területek 43,5%-át teszi ki. A kulturális és természeti örökségek tekintetében (mint a kulturális és helyi identitás forrása és a regionális fejlődés motorja), megállapítható, hogy a CE 2020 programozási területen elhelyezkedő 100 örökségi terület az EU-n belül található UNESCO területek (374) egynegyedét teszi ki. Az energiaforrásokkal kapcsolatban szintén pozitív fejlemény figyelhető meg a programozási területen, mivel a bruttó végső energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részesedése növekedett.

Az értékelés módszertana

Az OP CE 2020 környezeti hatásvizsgálatának módszertani megközelítéséhez a meghatározott irányított kérdések szolgálnak alapul. Az irányított kérdéseket alapvetően a környezetvédelmi célkitűzésekből vezették le, melyek különböző EU és nemzetközi szintű (pl. ENSZ szintű) környezetvédelmi politikán alapulnak. Az OP CE 2020 lehetséges környezeti hatásait minden egyes környezeti probléma és horizontális téma esetében megvizsgálták. A környezeti hatástanulmányhoz a legrészletesebb programinformációkat használták. Következésképp, az OP CE 2020 lehetséges hatásainak vizsgálatát a prioritási tengelyek, a vonatkozó specifikus célkitűzések és a lehetséges transznacionális akciók szintjén végezték el.

Az OP CE 2020 Program lehetséges környezeti hatásai

A programszintű értékelés csak általános tájékoztatást adhat a lehetséges környezeti hatásokról. Ez abból adódik, hogy a lehetséges környezeti hatásokra vonatkozó részletes információ csak a projekt megvalósítási szakaszában kerül felszínre. Továbbá, mivel az OP CE 2020 egy ETE program, azt is figyelembe kell venni, hogy a program fő fókusza a „soft tényezők” fejlesztése, úgymint a kapacitás kiépítése és fejlesztése, beleértve a tudás és jó gyakorlat cseréjét az egyes tagországok között. **Ezért, az OP CE 2020 lehetséges környezeti hatásai alapvetően közvetett módon merülnek fel.** Ugyanakkor, a „soft tényezők” előmozdítása további beruházási tevékenységek alapjául szolgálnak.

A környezeti hatástanulmány által megfogalmazott egyes prioritási tengelyek főbb környezeti hatásainak leírása:

1. sz. prioritási tengely: A kapacitások és knowhow kiépítése és fejlesztése az innovációs szektorban valószínűleg nem jár jelentős környezeti hatással. Ugyanakkor, többek között az öko- és társadalmi innováció, valamint az alacsony szén-dioxid kibocsátási megoldások terén kiépített képességek és kompetenciák szinte minden környezeti probléma esetén pozitív hatással járhat.

2. sz. prioritási tengely: Az alacsony szén-dioxid kibocsátásra vonatkozó stratégiák kapacitásainak kialakítása és fejlesztése a különféle területeken, mint például energiahatékonyság növelése a közsféra infrastruktúrájában, a megújuló energiaforrások fokozottabb használata vagy az alacsony szén-dioxid kibocsátású mobilitás hozzá fog járulni a károsanyag-kibocsátások csökkentéséhez (CO₂, üvegházhatású gázok), és ezáltal a klímaváltozás csökkentéséhez. Ez különösen pozitív hatással bír a „levegő és klíma” környezeti témákra, de a „népesség és emberi egészségre” és „flóra, fauna és biodiverzitásra” is. A megújuló energiaforrások tekintetében feltehetően lesz néhány negatív környezeti hatás.

3. sz. prioritási tengely: A természeti és kulturális erőforrások fenntartható használatával kapcsolatos kapacitások kiépítése és növelése valószínűleg pozitív hatással bír minden környezeti problémára. A fenntartható használatra koncentráló integrált (környezeti) megközelítések előmozdítása valószínűleg hozzá fog járulni a külső nyomások és a felhasználási konfliktusok csökkentéséhez, és ez által hozzá fog járulni a természeti és kulturális erőforrások védelméhez.

4. sz. prioritási tengely: A regionális közösségi közlekedés és multimodális környezetbarát áruforgalmi megoldások előmozdítását célzó közlekedési rendszerekhez kapcsolódó kapacitások kiépítése és fejlesztése valószínűleg pozitív hatással bír, különösen a „levegőre és klímára” és a „népességre és humánegészségre”. Ezen fókusz eredményeképpen a lehetséges környezeti hatások feltehetően nem fognak megjelenni a legtöbb környezeti probléma esetében.

Monitoring intézkedések

Az EU/2001/42 SEA irányelv 10. cikkelyének értelmében monitorozni kell a CE 2020 Operatív Program megvalósításának lehetséges jelentősebb környezeti hatásait, amelyeket a meglévő környezeti hatástanulmányok határoztak meg annak érdekében, hogy időben felismerni és orvosolni lehessen az előre nem látott negatív hatásokat. Következésképp, a monitoring intézkedéseknek az OP CE 2020 részét kell képeznie, és ezeket a programon belül kell megvalósítani. A program szintjén a környezeti hatások monitoringját a program monitoring keretébe kell beépíteni. Projekt szinten a projekt pályázatok minőségének értékelése során a környezetre gyakorolt lehetséges hatásokat horizontális témaként kell megvizsgálni, melynek során figyelembe kell venni jelen SEA jelentés környezeti hatástanulmányának eredményeit is. Továbbá, a pályázóknak a pályázati formanyomtatványban részletezniük kell a projekt lehetséges környezeti hatásait. A projektek megvalósítása során monitoring intézkedéseket is kell tenni.

Az alábbi táblázat áttekintést nyújt az OP CE 2020 lehetséges környezeti hatásairól	Környezeti problémák					
	Víz	Talaj	Levegő és klíma	Népesség és humánegészség	Flóra, fauna és biodiverzitás	Kulturális örökség és tájkép
1. sz. prioritási tengely – Innovációs együttműködés Közép-Európa versenyképesebbé tételéért						
1.1. Specifikus célkitűzés: Az innovációs rendszer szereplői között fenntartható kapcsolatok fejlesztése a regionális innovációs kapacitás megerősítése érdekében	o	o	o	o	o	o
1.2. Specifikus célkitűzés: Tudás és képességek fejlesztése a gazdasági és társadalmi innováció előmozdítása érdekében	o/+	o/+	o/+	o/+	o/+	o
2. sz. prioritási tengely: Együttműködés az alacsony szén-dioxid kibocsátásra vonatkozó stratégiák területén KÖZÉP-EURÓPÁBAN						
2.1. Specifikus célkitűzés: A közszféra infrastruktúrájában az energiahatékonyság növelésére és a megújuló energiaforrások használatának növelésére vonatkozó	o	o	+	o/+	o/+	o

megoldások megalkotása és megvalósítása						
2.2. Specifikus célkitűzés: A klímaváltozás csökkentését célzó, területi megközelítésű energiatervezési stratégiák és szakpolitikák fejlesztése	o/-	o/+	+	o/+	o/+/-	o/-
2.3. Specifikus célkitűzés: A funkcionális városi területek mobilitás-tervezéséhez kötődő kapacitások fejlesztése a széndioxid kibocsátás csökkentése céljából	o	o	+	o/+	o/+	o
3. sz. prioritási tengely – Együtműködés a természeti és kulturális erőforrások terén a fenntartható növekedés megteremtése érdekében KÖZÉP- EURÓPÁBAN						
3.1. Specifikus célkitűzés: Az integrált környezetgazdálkodási kapacitások fejlesztése a természeti örökség és erőforrások védelme és fenntartható használata érdekében	+	+	+	o/+	+	+
3.2. Specifikus célkitűzés: A kulturális örökség és erőforrások fenntartható használata érdekében	o	o	o	o/+	o	+

kapacitásfejlesztés						
3.3. Specifikus célkitűzés: A funkcionális városi területek környezetgazdálkodásának fejlesztése	+	+	+	+	+	+
4. sz. prioritási tengely – Együttműködés a közlekedés területén KÖZÉP-EURÓPA jobb kapcsolódása érdekében						
4.1. Specifikus célkitűzés: A regionális személyi közlekedési rendszerek tervezésének és koordinálásának fejlesztése annak érdekében, hogy erősödjön a nemzeti és európai közlekedési hálózatokhoz való kapcsolódás	o	o	+	o/+	o	o
4.2. Specifikus célkitűzés: Az áruszállítás szereplői közötti koordináció erősítése a multimodális környezetbarát áruszállítási megoldások növelése érdekében	o/-	o	+	o/+	o	o

Jelmagyarázat az értékeléshez	
+	Pozitív környezeti hatások lehetséges előfordulása
-	Negatív környezeti hatások lehetséges előfordulása
+/-	Pozitív és negatív környezeti hatások lehetséges előfordulása
o	Valószínűleg nincs jelentős környezeti hatás
/	A korlátozott információ miatt az értékelés nem lehetséges

